

דרישה לביטול גבייה לא חוקית של תשלום בכניסה לשירותים ציבוריים בתחנות מרכזיות

עו"ד אסף פינק

לפני מספר ימים הגשנו לבית המשפט המחוזי מרכז בשם הלקוח אבי כ"ץ, בקשה לאישור תובענה ייצוגית כנגד החברות אגד, דן ונצב"א. [ת"צ 41637-03-11]

התובענה הוגשה בגין גבייה לא חוקית של תשלום בכניסה לשירותים ציבוריים מהעוברים והשבים בתחנות המרכזיות ברחבי הארץ וכן עקב אי התקנת מתקני מים צוננים ("קולרים") במקומות נראים לעין או בכלל – כמתחייב בחוקי התכנון הבנייה. לצפייה בתובענה ניתן להגיע דרך הקישור הבא (בקשה מס' 1112): http://elyon1.court.gov.il/heb/tovanot_yezugiyot/list.htm

התביעה הוגשה על ידינו בשיתוף עוה"ד טל ליפר. התובע הינו אזרח מן השורה המשתמש באופן תדיר בתחבורה ציבורית ועל כן נאלץ לשלם בכניסה לשירותים. מטרתה של התובענה להעלות לסדר היום את ניצול המצוקה של האזרח על ידי חברות התחבורה ומפעילי התחנות הציבוריות, בכך שאלו גובות כספים רבים עבור צרכים כה בסיסיים של שימוש בשירותים והרוויית צימאונם של הנוסעים במים קרים.

נצב"א, כחברה ציבורית אשר מספקת שירות לציבור רחב מאוד של אנשים, מחויבת על פי הסדרים הקבועים בחוקי התכנון הבנייה בהתקנת שירותים ציבוריים נקיים והתקנת מתקני מים צוננים פתוחים לשימוש הקהל הרחב. אלא שבהעדר סמכות, מנהלת נצבא במקביל לתפעול המבנים הציבוריים, מעין "עסק צדדי" של אספקת שירותים ציבוריים – על ידי גביית כספים במזומן מידי כל הנצרך להשתמש בהם ובכך מפרה את חובתה זו. הדבר נעשה תוך ניצול מצוקתו של הלקוח, אשר נאלץ לשלם לה כספים עבור השימוש האלמנטארי בשירותים.

אנו סבורים כי גביית תשלום בכניסה לשירותים ציבוריים הינה דוגמא נוספת לבעיות הנגרמות עקב הפרטה לקויה של שירותים שניתנו בעבר ע"י המדינה. ברור לכל כי לו היו שירותי התחבורה הציבורית והתחנות המרכזיות בבעלות המדינה – לא היה נגבה תשלום עבור השימוש בשירותים ציבוריים. אולם הפרטה אין פירושה התנצלות מכלל החובות שחלו על הגוף טרם ההפרטה. בעקבות הפרטת הנתבעות נוצר ערבוב של הפרטי והציבורי. לטענתנו גם גוף מופרט הנותן שירות ציבורי מחויב בעקרונות היסוד של המשפט הציבורי, ובכלל זה אספקת שירותים בסיסיים ללא עלות נוספת.

הנימוקים המשפטיים העיקריים שהועלו בבקשה הן:

(א) חוסר סמכות: התחנות המרכזיות פועלות מכוח רישיון משרד התחבורה, גבייה ללא אישור מפורש ברישיון חורגת מהסמכות אשר ניתנה לה על פי חוק.

(ב) ניצול מצוקת הצרכן לפי חוק הגנת הצרכן: הצורך בשתיית מים והשימוש בשירותים הם צרכים בסיסיים של האדם. המשיבות מנצלות את המצוקה של הצרכן אשר איננו יכול להימנע משימוש בשירותים.

ג) לנתבעות חובות נוספות עקב היותן גופים ציבוריים: המשפט המנהלי מטיל על הנתבעות חובות מכוח היותן גופים ציבוריים. אחת מהן הינה החובה לפעול בסמכות חוקית בלבד: בשל המאפיינים הציבוריים של חברות התחבורה עליהן לפעול רק במתן אישור בחוק לפעולתן (בניגוד לגוף פרטי לחלוטין שפעולותיו חוקיות כל עוד לא נאסרו במפורש).

ד) אספקת שירותים אמורה להיות מגולמת בתשלום עבור שירות הנסיעה: עבור שירותים ציבוריים אשר ממוקמים בתוך מבנה שתפקידו לספק שירות (שירותי תחבורה ציבורית) – אספקת השירותים מגולמת במחיר השירות המרכזי ולא יתכן כי ייגבו עבור שירות זה כספים נוספים. בתחנות המרכזיות ישנה חובה לספק שירות זה.

הבקשה והתובענה נכתבו בסיועם והובלתם של הסטודנטים למשפטים ישי פינגבוים ונטלי שוכוביצקי.
כתבה שהתפרסמה ב YNET ניתן לראות כאן : <http://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4048878,00.html>

אסף פינק, עו"ד

משרד עורכי דין יעקב פינק

בן יהודה 34

ירושלים 94230

טל' 02-6248701

פקס: 02-6248710

www.pinklaw.co.il
